

บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศ

ในการเชื่อมไทยกับภูมิภาคและโลก

นำเสนอโดยนายวิฑูรย์ ศรีวิหค

เอกอัครราชทูตประจำกระทรวงการต่างประเทศ

24 มิถุนายน 2548

นโยบายรัฐบาล นรม.ทักษิณฯ (ด้านนโยบายต่างประเทศ/ เศรษฐกิจ ปรท.)

เป้าประสงค์- เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ/
สร้างความร่วมมือกับ ปรท.

- ด้านการต่างประเทศ
 - ดำเนินนโยบายการต่างประเทศเชิงรุก
 - ส่งเสริม คสพ. กับเพื่อนบ้าน - ACMECS
 - ร่วมมือกับอาเซียน / ผลักดัน ACD
 - ขยายความร่วมมือกับหุ้นส่วนยุทธศาสตร์
 - ความร่วมมือในกรอบพหุภาคี/ สนับสนุนคนไทยในเวที UN
 - การทูตเพื่อประชาชน/ พัฒนาการบริหารราชการ ปรท.
แบบบูรณาการ

นโยบายรัฐบาล นรม.ทักษิณฯ

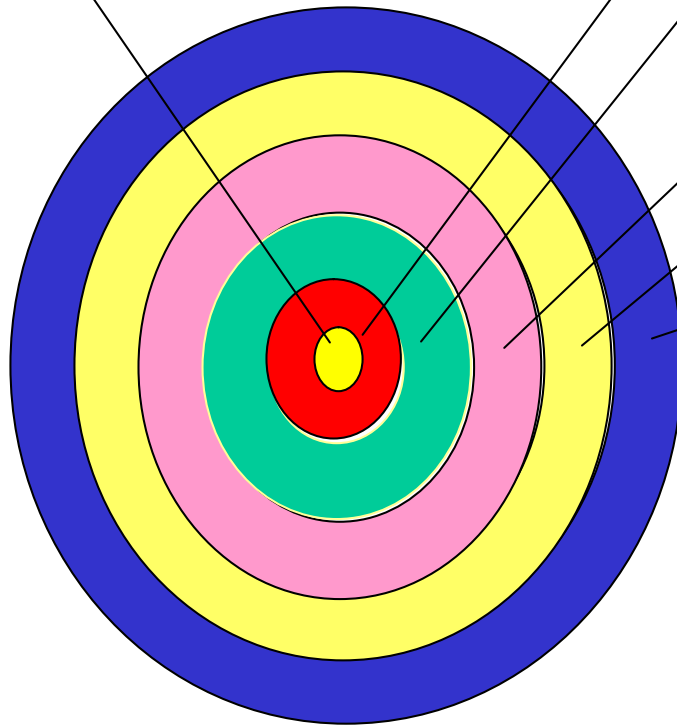
(ด้านนโยบายต่างประเทศ/ เศรษฐกิจระหว่างประเทศ)

- ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
 - ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ รพท. เชิงรุก/ เชื่อมโยงนโยบายเศรษฐกิจภายในประเทศ
 - สานต่อ FTA
 - เสริมสร้างบทบาทผู้แทนไทยในการเจรจาการค้าและเศรษฐกิจในกรอบพหุภาคี

ภาพรวมยุทธศาสตร์การทูตเชิงรุก

Forward Engagement

Internal Management of
External Relations

ประเทศเพื่อนบ้าน (ACMECS,
สามเหลี่ยมมรกต, GMS, BIMSTEC, IMT-GT)
อาเซียน (ASEAN+1, ASEAN+3, EAC)

Asia Cooperation Dialogue

Strategic Partnership (กับมหาอำนาจ, กลุ่มเศรษฐกิจ)

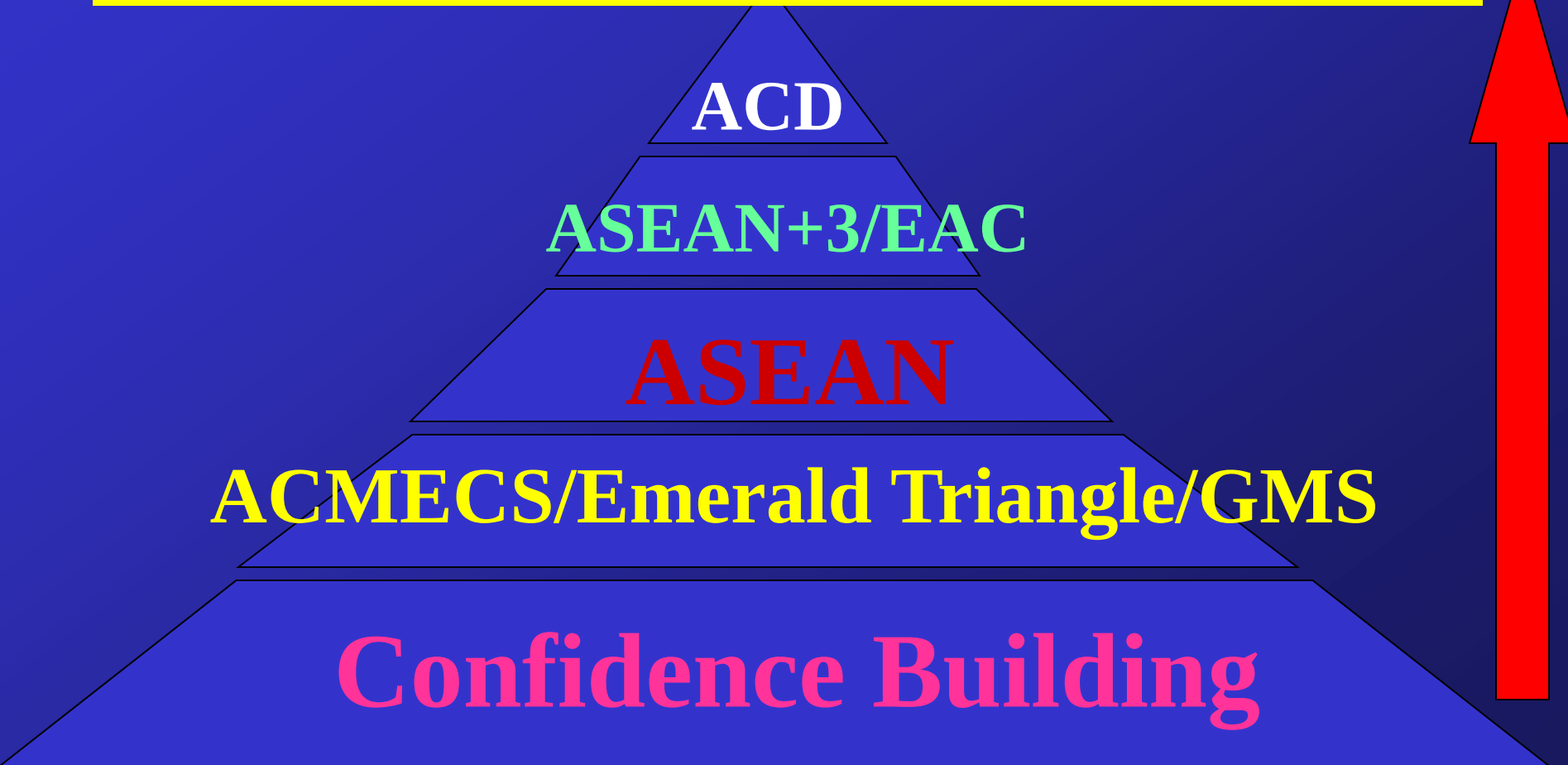
การทูตพหุภาคี (UN, OIC, NAM, OSCE,
CICA, etc.)

เป้าหมายรวม:

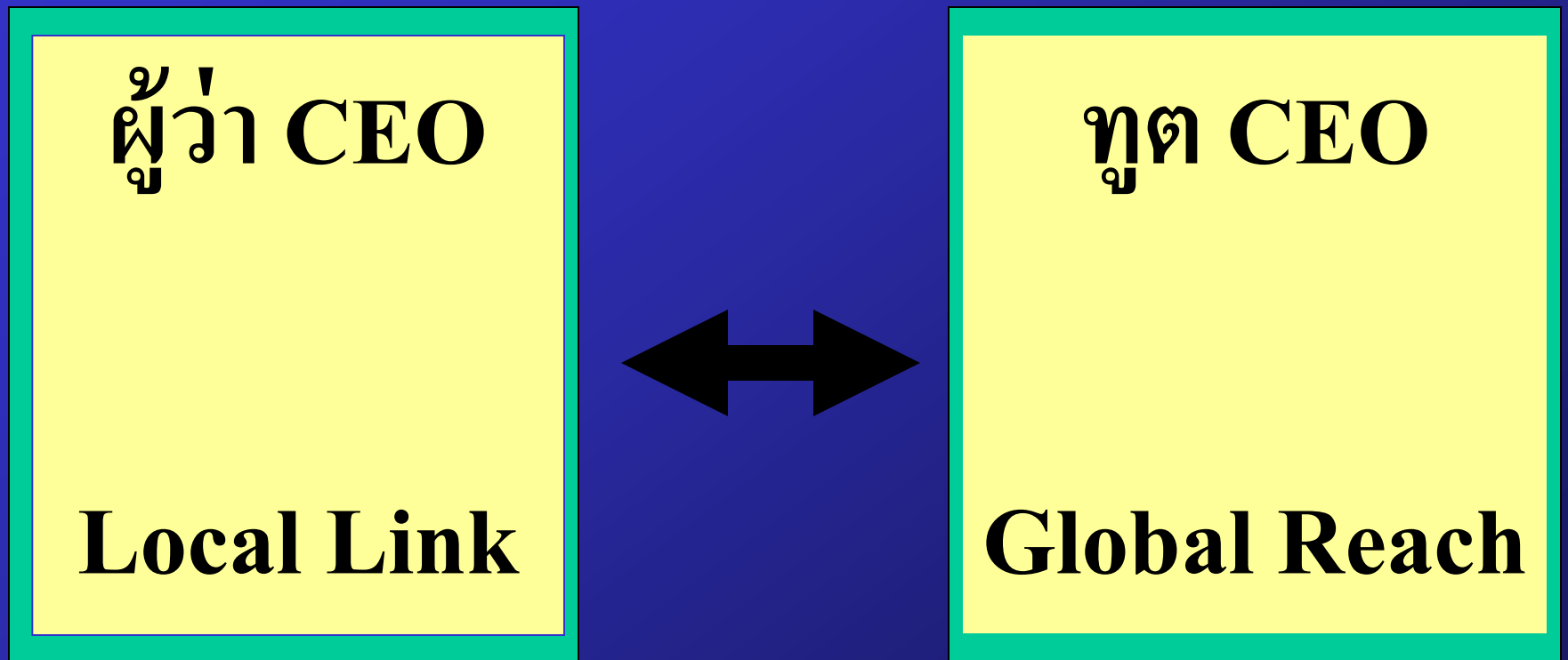
สู่ชีวิตที่ดีขึ้นของคนไทย

สันติสุข อยู่ดีกินดี มีศักดิ์ศรี มีความปลอดภัย

ยุทธศาสตร์การต่างประเทศมุ่งเป้าหมายสู่
การวางรากฐานของประชาคมแห่งเอเชีย
(*Building Blocks towards the Asian Community*)

บทบาทของผู้ว่า CEO และทูต CEO

บทบาทกระทรวงการต่างประเทศ

ตอบสนอง
นโยบายหลักของ
รัฐบาล(cutting
edge)

มองทะลุ
สถานการณ์
โลก

สู่ชีวิตที่ดีขึ้นของคนไทย

สันติสุข อยู่ดีกินดี มีศักดิ์ศรี มีความปลอดภัย

บทบาทกระทรวงการต่างประเทศ

- สร้างโอกาส เคาะประตู (door knocker)
- Marketing of Thailand
- เป็นผู้กรุยทาง (pathfinder)
- เป็นผู้เจรจาต่อรอง (negotiator)
- เสริมสร้างบรรยากาศในความสัมพันธ์ให้เอื้ออำนวยต่อการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว
- เสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ
- ดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างแดน
- มีบทบาททั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ โดยใช้ความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงเปิดประตูไปสู่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ
- ดำเนิน (conduct) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และประสานการดำเนินการของหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศทั้งหมด

ภาพรวมการบริหารยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ

Repositioning ประเทศไทยในเวทีโลก

- การให้ไทยอยู่ใน radar screen ของโลก
- ไทยช่วยโลก และภูมิภาคแก้ปัญหา
- เสริมสร้างความมั่นใจของต่างชาติต่อไทย (confidence)
- ใช้การทูตเชิงรุก (Forward Engagement)

Reform ระบบบริหารจัดการ ในประเทศ

- ปรับกลไกความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
ระหว่างประเทศ
- การใช้ Hollywood Model โดยบริหารคน
อย่างมีประสิทธิภาพ

ต่างประเทศ

- ปรับบทบาท ออท. สอท. และ สกญ. ให้
เป็น CEO
- Revamp ภารกิจของผู้บริหารประเทศไทย
ในต่างประเทศ (งาน เงิน คน กฎระเบียบ)

เพื่อนบ้าน

การใช้ความสัมพันธ์ด้านการเมืองและความมั่นคง เป็นตัวเปิดประตูด้านเศรษฐกิจและอื่นๆ

Issue

- ขาดความไว้วางใจ
- ขาด sustainability ของสันติภาพในภูมิภาค
- ขาดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินนโยบายของไทย
- มีการปะทะตามบริเวณชายแดนเป็นประจำ
- ปัญหายาเสพติด แรงงานต่างด้าว การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ ไม่ลดลง
- ปัญหาเส้นเขตแดน

Strategy

- Turn potential conflict into cooperation
- Confidence-building
- Prosper Thy Neighbors
- Thinking beyond Thailand (ดึงความร่วมมือจากปท.ที่สาม มาช่วยเพื่อนบ้าน)

Outcome

- เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปิดอกคุยกันได้ทุกเรื่อง
- นำสันติสุขมาสู่ชายแดนไทย
- ประชุมความร่วมมือ (ลาว กพช. เวียดนาม มช. สป.) ร่วมมือกันทุกเรื่อง
- เพื่อนบ้านร่วมมือกับไทยในการแก้ไขปัญหา(ยาเสพติด, แรงงานต่างด้าว, ค้ามนุษย์)
- ส่งเสริมผลประโยชน์ทางศก.ไทย ด้านการค้า

ASEAN

ยุทธศาสตร์รวม: เน้น Intra-ASEAN integration และ Extra-ASEAN (outward looking)

Issue

Strategy

Outcome

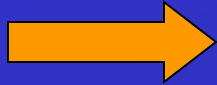
- อาเซียนขาดความแข็งแกร่งภายใน ยังไม่รวมตัวกัน
- บทบาทของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศไม่เด่นชัด
- สมาชิกดั้งเดิมกับสมาชิกใหม่มีพัฒนาการเหลื่อมล้ำกันมาก

- รวมอาเซียนให้แข็งแกร่ง (Intra-ASEAN) โดย 2+X และ AFTA Plus
- เชื่อมอาเซียนสู่โลกภายนอก (Extra ASEAN) ASEAN+3, ASEAN+1, ASEAN+Australia, NZ, Russia
- EAC
- TAC/ SEANWFZ
- ACMECS เป็น building block

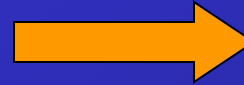
- ไทยร่วมกับสป.ในเรื่อง STEER และ EAC
- เกิด AEC
- เกิดการเจรจา FTA ASEAN-จีน / อินเดีย / ญี่ปุ่น โดยไทยเป็นประเทศแรกที่ทำ FTA กับจีนและอินเดีย
- ลงนาม TAC กับ 5 ปท. (จีน อินเดีย ญี่ปุ่น ปากีสถาน รัสเซีย)
- ACMECS Summit ครั้งแรก, ปฏิญญาพุกาม, ความร่วมมือ 5 สาขา

ACD

Issue

Strategy

Outcome

- ขาดความร่วมมือของประเทศไทยในลักษณะ Asia wide cooperation เอเชียขาดอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศ

- เอเชียขาด Asian Financial Architecture

- ริเริ่มความร่วมมือเอเชีย (ACD) เน้น Positive thinking, missing link, dialogue and projects, evolving process

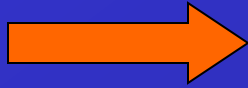
- สร้างตลาดพันธบัตรเอเชีย

- ไทยอยู่ใน radar screen, แสดง leadership ของไทย
- เกิดสำนึก asianness และการยอมรับวิสัยทัศน์ของ นรม.
- ทำให้ไทยมี Linkage to other regions
- ไทยเป็นเจ้าภาพ 2 ครั้งแรก มีสมาชิก 28 ประเทศ ความร่วมมือ 19 โครงการ

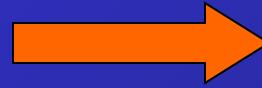
- ABM: ABF1, ABF2, ACD Fund (Asian currency?)

เอเชียใต้

Issue

Strategy

Outcome

- การไม่ได้ใช้ศักยภาพในความสัมพันธ์ไทยกับประเทศในเอเชียใต้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอินเดีย

- Look West Policy ขยายความสัมพันธ์ในมิติต่างๆ
- ACD
- ชุมชีวิต BIMSTEC

- นรม. เปิดช่องทางความร่วมมือด้านความมั่นคงเป็นครั้งแรก มี FTA
- Strategic partnership เช่น ประโยชน์จาก GSP ของปากีสถานสู่ตลาด EU
- มี BIMSTEC Summit ครั้งแรก
- BIMSTEC revitalized
- ผู้นำในเอเชียใต้ยอมรับในบทบาทของไทย
- Diversified ความร่วมมือในหลายมิติ เช่น Open Skies
- ฟันฟูกกลไก JC
- Peace Process

เอเชียตะวันตก/เอเชียกลาง

Issue

Strategy

Outcome

- เอเชียตะวันตกไม่สนใจไทย

- ใช้ประโยชน์จากการที่อช.ตต. ใช้นโยบาย Look East หลัง 9-11 โดย
 - เจาะและเข้าถึง policy makers
 - ใช้ ACD

- Energy Security

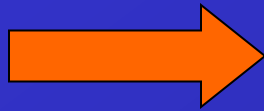
- เพิ่ม dialogue กับประเทศอิสลาม

- มีช่องว่างทางวัฒนธรรม/ศาสนา

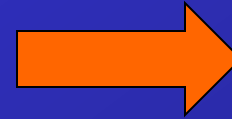
- เกิด FTA
- 5 ใน 6 ปท. GCC ร่วม ACD
- JC กับ Iran, Kazakhstan, Bahrain
- ขยาย niche market ของไทย (บริการสุขภาพ ท่องเที่ยว อาหาร ฮาลาล ตลาดแรงงาน)
- เอกชนไทยได้ผลปย.น้ำมันในโอมาน
- ปท.อช.ตต. ร่วมตั้งมหาวิทยาลัยอิสลามในไทย
- GCC ช่วยไทยใน OIC

Strategic Partnership

Issue

Strategy

Outcome

- ไทยอยู่ในสถานะผู้รับทำให้ขาดอำนาจต่อรอง
- How to position Thailand in a highly volatile world?

- เปลี่ยนสถานะผู้รับเป็นผู้ให้ (เลิกเป็นขอลานระหว่างประเทศ)
- ส่งเสริม Strategic Partnership กับ P5
- ใช้ Economic Diplomacy เป็นกลไกยกระดับคสพ.กับพันธมิตร/คู่ค้าที่สำคัญ
- สร้างหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาภูมิภาค เช่น ACMECS

- การยอมรับสถานะของไทยในสายตาของประเทศต่างๆ ดีขึ้น
- เป็นรัฐบาลแรกของไทยที่มีแถลงการณ์ร่วมกับ P5 ในสมัยแรกของรัฐบาล
- เป็นประเทศแรกในเอเชียที่ launch cooperation agreement กับ EU / FTA
- เปิดสนง.ภูมิภาค ADB และ USAID ในไทย
- Plan d'action กับฝรั่งเศส เบลเยียม เยอรมนี ญี่ปุ่น และร่วมกับ NZ ใน PIF
- ตั้งสนง. ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา รว.ปท. ในกต.

พหุภาคี

Issue

- สถานการณ์ความมั่นคงของโลกเปลี่ยน ทำให้บทบาทไทยในกรอบพหุภาคีไม่เด่นชัดอยู่ในลักษณะ defensive ทั้ง peace, development & human rights
- ความร่วมมือในกรอบพหุภาคีไม่ตอบสนองต่อปากท้องและไม่ทำให้อาชีพไทยเป็นที่น่าสนใจ

Strategy

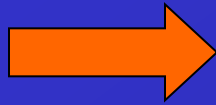
- เปลี่ยนความร่วมมือสู่เชิงรุกและในบริบทใหม่ เพื่อสร้างพลังแห่งความร่วมมือและนำไทยสู่ radar screen ในเวทีต่างๆ โดย
 - เปลี่ยนสถานะผู้รับเป็นผู้ให้
 - นำไทยเข้าร่วมใน right forum
 - เน้นส่งเสริมสันติภาพควบคู่กับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
 - เน้น Human Rights มิติใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงของมนุษย์ (ขจัดความกลัวและความอดอยาก)
 - ตอบสนองต่อปัญหาสำคัญของโลกอย่างรวดเร็ว (AIDS SARS ภัยพิบัติ)
 - สานนโยบายรัฐบาลเชื่อมสู่เวทีโลกภายใต้ MDG
 - มุ่งสู่การเป็น Geneva of Asia

Outcome

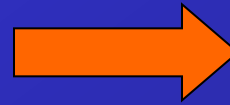
- ไทยอยู่ใน radar screen
- พันธมิตรสำคัญยอมรับบทบาทของไทยในด้าน peace และ development และหันมาร่วมมือกับไทยด้านการเมืองและศก. โดยรับได้กับมาตรฐานของไทย (OECD)
- ได้เพื่อนมากขึ้น เป็นตัวอย่างสำเร็จของการพัฒนา
- คนไทยได้ประโยชน์จาก คชล. เพื่อการพัฒนา รว.ปท.
- นำปรัชญาการพัฒนาและกิจกรรมตามโครงการพระราชดำริสู่สากล

การทูตเพื่อประชาชน

Issue

Strategy

Outcome

• การ
ต่างประเทศ
ไม่เกี่ยวกับ
ปัญหาปาก
ท้องของ
ชาวบ้าน เป็น
เรื่องไกลตัว
และขาด
ช่องทางให้
ประชาชนเข้า
มามีส่วนร่วม

- Outside-in, Inside-out, Outreach, People-centred
- บั้วแก้วสัญจร
- E-ข้อมูล (mfa.go.th)
- E-บริการกงสุล
- Cultural diplomacy

- ชาวบ้านมีส่วนร่วมโดยตรงผ่านบั้วแก้วสัญจรและ website
- ช่วยคนไทยตกทุกข์ได้ 20,600 คน อพยพคนไทยจาก อัฟกานิสถาน อิรัก คูเวต กพช. รวมกว่า 900 ชีวิต และเรียกร้องเงินผลประโยชน์คนไทยกว่า 70 ล้านบาท ในช่วง 4 ปี
- E-passport
- โรงเรียนร่วมโครงการยุวทูตความดี 2,561 แห่ง นักเรียนตระหนักถึงความรู้คู่คุณธรรม เกิดแรงบันดาลใจ เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล ครู ผู้ปกครองและนักเรียน
- ตั้งสถาบัน SIFA เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- ขยายคสพ.ระดับประชาชนผ่านสมาคมมิตรภาพ ไทย-ลาว และสมาคมวัฒนธรรมไทย-กพช. ที่เพิ่ง จัดตั้ง

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ใน 4 ปีข้างหน้า

- การวิเคราะห์เกี่ยวกับ International Strategic Landscape น่าจะประกอบด้วย
 - Terrorism ยังเป็น name of the game (uncertainty ในด้านขอบเขตการต่อสู้ จุดจบ และค่าเสียหาย)
 - อเมริกายังคงสถานะมหาอำนาจเดียวของโลก
 - จีนยังคงขยายบทบาทในทุกด้าน ใช้ทรัพยากรมาก ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้า
 - อินเดียจะมีบทบาทมากขึ้นในด้านเศรษฐกิจและการทหาร
 - เอเชียจะเข้มแข็งมากขึ้น
 - แอฟริกายังคงเป็นทวีปที่มีปัญหา ถึงแม้จะมี spot for optimism หลายแห่ง
 - ประเด็นอิสลามจะเกี่ยวพันกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศมากขึ้น

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ใน 4 ปีข้างหน้า

- การวิเคราะห์เกี่ยวกับ International Strategic Landscape น่าจะประกอบด้วย (ต่อ)
 - FTA ยังเป็น name of the game คู่ไปกับ WTO
 - Non-tariff barriers มากขึ้น เช่น SPS สิ่งแวดล้อม แรงงาน
 - Regional Organisations จะมีความสำคัญมากขึ้น เกิด building block ช้อนกัน
 - Transnational Problems จะมีมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหา energy crisis ปัญหาโรคระบาด สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ
 - การแข่งขันในด้านเทคโนโลยี เช่น Biotechnology, Nanotechnology, ICT จะมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบอย่างชัดเจน
 - Knowledge-based economy คือพลังอำนาจต่อรองของชาติ

ดังนั้น การได้เปรียบของไทยจึงอยู่ที่การมองเห็นสถานการณ์ทะลุ และใช้ *economy of speed* ให้สัมพันธ์กับ *economy of scale* ของ major players ต่าง ๆ

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ใน 4 ปีข้างหน้า

การมองภาพ Forward Engagement ใน 4 ปีข้างหน้า:

Consolidate Strengths และรุกคืบหน้า

- ในประเทศ
- ต่างประเทศ
- internal management of external relations สำเร็จ
- เพื่อนบ้าน
 - Thinking beyond Thailand
 - ACMECS ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มที่
 - มีสันติสุข five countries one economy ไทยเป็น hub ในด้านต่างๆ
 - เจรจาเขตแดนทางบก กับลาว มช. และปรับ maritime boundary issue ให้เป็น JDA
- ASEAN
 - ให้ ASEAN Community เป็นปีกแผ่น เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง
 - Continue การมี Extra-ASEAN เป็นหุ้นส่วนกับ dialogue partner อย่างสมบูรณ์แบบ
 - ผลักดันให้มี Bangkok Charter

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ใน 4 ปีข้างหน้า

การมองภาพ Forward Engagement ใน 4 ปีข้างหน้า:

Consolidate Strengths และรุกคืบหน้า

■ ต่างประเทศ

■ Asia

- เกิด East Asia Community
- ACD เป็น starting point และ foundation ของ Asia Community
- มี ACD Summit
- Asian Bond Market ที่มี ACD เป็นแกน เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ มุ่งสู่การสร้าง Asian Financial Architecture
- Look West Policy ขยายตัวเต็มทีในมิติต่าง ๆ เช่น ด้านพลังงาน การท่องเที่ยว วัฒนธรรม การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ความสัมพันธ์ที่มากขึ้นกับ Central Asia ผ่าน CICA เป็นต้น

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ใน 4 ปีข้างหน้า

การมองภาพ Forward Engagement ใน 4 ปีข้างหน้า:
Consolidate Strengths และรุกคืบหน้า

- ต่างประเทศ
 - Africa, Eastern Europe, South America, Pacific Islands
 - แอฟริกาใช้ ARM A-Assistance, R-Resources, M-marketing
 - Presence felt, maximise coverage
 - Partner for Development
 - Strategic Partnerships
 - สร้างสมดุลในการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ
 - ขยาย strategic partnership
 - การเจรจา FTA ได้ข้อยุติ ที่ลงนามแล้วมีการนำไปปฏิบัติอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Early harvest

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ใน 4 ปีข้างหน้า

การมองภาพ Forward Engagement ใน 4 ปีข้างหน้า:

Consolidate Strengths และรุกคืบหน้า

- ต่างประเทศ
 - พหุภาคี
 - Geneva of Asia
 - ศูนย์การประชุมและที่ตั้งองค์การร.ว.ปท. (ร่างพ.ร.บ.)
 - สถานที่เจรจาสันติภาพ
 - Continue to keep Thailand on radar screen โดย
 - บทบาทนำของไทยด้าน peace and development ในเวที ACMECS ASEAN ACD APEC ASEM BIMSTEC CICA OECD WTO UNCTAD OIC OSCE NAM IOR-ARC GMS IMT-GT FEALAC
 - UNSG
 - People Diplomacy
 - Empower ชุมชนไทยในต่างแดนให้ตอบสนองผลประโยชน์ของประเทศ
 - ใช้ Cultural Diplomacy เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และ people to people contact

บทบาทกต. ในการสนับสนุนหลักการพื้นฐานของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม

- บทบาทกต. ใน global reach ตาม dual track policy
- ใช้ประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์
- ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศผ่านบทบาทของเอกอัครราชทูต CEO ใน 60 ประเทศ

- การเชื่อมโยงองค์ความรู้ในต่างประเทศสู่สังคมไทยด้วยแผนยุทธศาสตร์ด้านต่างประเทศแบบบูรณาการ
- การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน

เพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยฐานความรู้

Sustained Prosperity
More Balanced Structure
Better Distribution

เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค

นโยบายสังคมเชิงรุก

- การดำเนินนโยบาย Forward Engagement ต่อเนื่องในการ Repositioning ประเทศไทยในเวทีโลก
- การทูตเชิงรุกด้านเศรษฐกิจ (Economic Diplomacy)

- สนับสนุนให้สังคมมีส่วนร่วมในกิจการด้านต่างประเทศ (localization of foreign policy)
- สนับสนุนการแก้ไขประเด็นปัญหาสังคมโดยเสริมสร้างหุ้นส่วนกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ

ขอขอบคุณ